

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2024. május 8.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2024. május 8. 9:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI HIVATAL

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen a pontos helyesíráásra!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztató:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

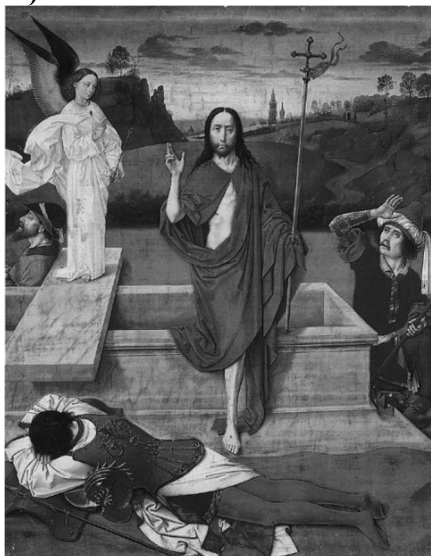
Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a kereszténység kialakulásához kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a festmények és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

B)

C)

D)

a) Tegye időrendbe Jézus életének a képeken ábrázolt eseményeit! Írja a képek betűjeleit a táblázatba a megfelelő sorrendben! A legkorábbival kezdje!

1.	2.	3.	4.

b) Nevezze meg idegen szakkifejezéssel az D) betűjelű képen középen elhelyezkedő Jézus körül ábrázolt személyeket!

.....

c) Nevezze meg azt a települést, ahol a hagyomány szerint a C) képen látható esemény történt!

.....

d) Melyik kép nem a húsvéti ünnepkörhöz kapcsolódó eseményt ábrázol? Adja meg a megfelelő kép betűjelét!

.....

4 pont	
--------	--

2. A feladat a középkori céhekhez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„5. Olyanoknak, akik nincsenek benne céhünkben, és nem élnek városunkban, tilos posztóra alkalmazott [ólom]pecsétünket használni.

6. Aki ellen feljelentés érkezett, és nem tudja bebizonyítani tisztességes voltát, nem maradhat céhünkben. [...]

15. [Öt márka] büntetést fizet [...], aki kettőnél több szövőszéken dolgozik. [...]

20. Aki ólompecsét nélkül ad el posztót, két garas pénzbírságot fizet mestereinknek. [...]

31. Akit éjjeli munkán tetten érnek, egy márkát fizet. [...]

36. Aki szóval vagy tettelesen megsérti a [céh elöljáróit képviselő] két mestert, annyi büntetéspénzt fizet, mint amennyi a céh négy elöljárójának megsértéséért jár.”

(A frankfurti posztókészítők szervezetének szabályzata, 1345)

A szabályzat mely pontjai korlátozták közvetlenül a céhen kívüli iparosok által támasztott versenyt, és melyek a céhen belüli iparosok közötti versenyt? Írja a megfelelő pontok sorszámát a táblázatba! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Két sorszám kimarad.

	Pontok sorszama	
Külső versenyt korlátozó pontok		
Belső versenyt korlátozó pontok		

4 pont	
--------	--

**3. A feladat a középkori magyar egyház történetéhez kapcsolódik. (komplex tesztfeladat)
Oldja meg a feladatokat a térképvázlat és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

*A magyar egyházszerkezet a 11. században
(A római számok az egyházmegyéket jelölik.)*

a) Nevezze meg szakkifejezéssel a korabeli egyházi rangját a térképvázlaton III. számmal jelölt egyházmegye vezetőjének!

.....

b) Mi volt a – többi egyházmegye vezetőjéhez képest magasabb – egyházi rangja az I. számmal jelölt egyházmegyét irányító főpapnak? Nevezze meg szakkifejezéssel!

.....

c) Nevezze meg annak az egyházmegyének a központját, amelyet a legtöbb egyházmegyéhez képest magasabb rangú főpap irányított, mégsem itt volt a magyar egyház központja!

.....

d) Az egyházmegyéket – az erdélyi kivétellel – a központjukról nevezték el. Nevezze meg az erdélyi egyházmegye központját!

.....

e) Milyen okai lehettek az egyházmegyék sajátos kiterjedésének és az egyházi központok területi elhelyezkedésének? Karikázza be az egyetlen helytelen magyarázat sorszámát!

1. Az ország egyes területeinek eltérő volt a népsűrűsége.
2. A király fokozatosan terjesztette ki a hatalmát az ország területére.
3. Az országban eltérő vallású népcsoportok éltek.

f) Magyarázza meg röviden, mi volt a politikai (nem egyházi) jelentősége annak, hogy a magyar egyház legmagasabb rangú főpapja felett már csak a pápa állt az egyházi hierarchiában!

6 pont

4. A feladat a felvilágosodáshoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „Az állampolgár részére a politikai szabadság azt a lelki nyugalmat jelenti, amely abból a véleményből származik, melyet ki-ki saját biztonsága felől táplál. És ahhoz, hogy ez a szabadság meglegyen, olyan kormányzat szükséges, amely alatt az egyik állampolgárnak sem kell egy másik állampolgártól félnie. Ha a törvényhozó hatalom a végrehajtó hatalommal ugyanabban a személyben vagy ugyanabban a hatósági testületben egyesül, nincsen szabadság, mivel attól lehet tartani, hogy az ilyen uralkodó vagy az ilyen testület zsarnoki törvényeket fog hozni, s azokat zsarnoki módon fogja végrehajtani.” (A törvények szelleméről című műből, 1748)

B) „Minden személy, valamennyi képességével együtt, az általános akarat legfőbb irányítása alatt egyesül. [...] Minden törvény semmis, ha a nép személyesen nem hagyja jóvá, az ilyen törvény nem törvény. [...] A polgár minden törvényhez beleegyezését adja, még azokhoz is, amelyek büntetéssel sújtják, ha megszegni merészelné valamelyiket. Az állam valamennyi tagjának állandó akarata az általános akarat; ez teszi polgárrá és szabad emberré őket. [...] Aki nem hajlandó követni az általános akaratot, azt az egész testület fogja engedelmességre kényszeríteni; más szóval kényszeríteni kell őt, hogy szabad legyen.” (A társadalmi szerződésről avagy a politikai jog elvei című műből, 1762)

Állapítsa meg, hogy a táblázatban szereplő állítások melyik forrásrészletre vonatkoznak! Írjon X jelet a táblázat megfelelő oszlopába! Egy sorba egy X jelet írjon!

Állítás	Csak az A) betűjelű forrás	Csak a B) betűjelű forrás	Mindkettő	Egyik sem
a) A nép közvetlenül részt vesz a törvényhozásban.				
b) A hatalmi ágakat szét kell választani, hogy ne legyen elnyomás.				
c) Az állam célja az emberek szabadságának biztosítása.				
d) A közakarral szemben az egyénnek meg kell hajolnia.				

4 pont

5. A feladat Mária Terézia uralkodásával kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Azonfelül a magyarok, ha az udvar elleni állásfoglalásról van szó [...] összetartanak; [...] úgy, hogy közben az államra káros kiváltságaikból semmit sem engednek [...]. A tapasztalat bizonyítja, hogy a(z) [...a)...]-ek/-ok az uralkodóra mindig hátrányosak, ezért nem kell a rendeket összehívni. Viszont a körülmények természete szerint az egyes [...b)...]-hoz/-hez kell fordulni, és azon kell lenni, hogy Őfelsége ott a kismemesség útján minél előbb befolyást nyerjen. [...] Elsősorban arra kell gondot viselni, hogy a jobbágy Magyarországon kedvezőbb helyzetbe jusson és az adóterhet elbírja. Ezért a nemességnek a jobbágyok fölötti uralmában mutatkozó minden visszaélését a lehetőség szerint meg kell szüntetni vagy korlátozni.” (Kaunitz kancellár előterjesztése a Habsburg-udvar magyarországi politikájának alapelveiről, 1761)

Mely szakkifejezések hiányoznak a szöveg betűkkel jelölt részeiből? A felsorolt szakkifejezések közül válasszon! Egy betűjelhez egy szakkifejezést rendeljen! Két szakkifejezés kimarad.

Szakkifejezések: Helytartótanács, országgyűlés, vármegyék, városok

a)

b)

c) Melyik társadalmi réteget értette elsősorban Kaunitz „a magyarok” alatt az idézet első mondatában? Nevezze meg ezt a társadalmi réteget!

.....

d) Melyik intézkedésével próbálta meg az uralkodó az előterjesztés aláhúzott részében leírtakat megvalósítani? Nevezze meg ezt az intézkedést!

.....

4 pont	
--------	--

6. A feladat a 19. század eszméihez kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A szocialista ideológia mely elemére utalnak a forrásrészletek? Rendelje a forrásrészletekhez a megfelelő szakkifejezéseket! A felsorolt szakkifejezések közül válasszon! Egy forrásrészlethez egy szakkifejezést rendeljen! Két szakkifejezés kimarad.

Szakkifejezések: kommunizmus, osztályharc, szakszervezet, polgárháború

A) „Szabad és rabszolga, patrícius és plebejus, báró és jobbágy, céhmester és mesterlegény, egyszóval: elnyomó és elnyomott folytonos ellentétben álltak egymással.”

a) Szakkifejezés:

B) „A régi polgári társadalom s a vele járó osztályok és osztályellentétek helyébe olyan társulás lép, amelyben minden egyes ember szabad fejlődése az összesség szabad fejlődésének feltétele.”

b) Szakkifejezés:

c) Hogyan értelmezhető a következő idézet aláhúzott mondata? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

C) „A nagyipar fejlődésével tehát kicsúszik a burzsoázia [tőkések] lába alól maga a talaj, amelyen termel és a termékeket elsajátítja. Mindenekelőtt saját sírását termeli. Pusztulása és a proletariátus [munkások] győzelme egyaránt elkerülhetetlen.”

1. A tőkések az ipar fejlesztésével a velük szemben álló munkásságot erősítik meg.
2. A csak saját hasznukkal törődő tőkések túltermelési válságot idéznek elő.
3. A tőkések felszámolják a munkásságot, és ezzel saját vesztüket is okozzák.

d) A forrásrészletek egy 1848-ban megjelent politikai kiáltványból származnak, amely először fogalmazta meg ennek az ideológiának a programját. Nevezze meg az egyik szerzőjét!

4 pont	
--------	--

.....

7. A feladat a reformkori Magyarországgal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

a) A következő idézetek mindegyike Kossuth Lajostól származik. Karikázza be annak a három idézetnek a sorszámát, amelyik a liberalizmus eszméjének egy-egy jellegzetes gondolatát fogalmazza meg!

1. „A szabadság oly kimeríthetlen kincs, mely azáltal, hogy véle többen osztoznak; sem fogy, sem gyengül, sőt nő, sőt erősödik.” *(Részlet egy tervezett könyvből, 1833)*
2. „Fűzzön össze bennünket Erdéllyel a politicalai [értsd: politikai] egység kapcsolata [...]: és bátran nézhetünk az időnek elibe, melyben tán még egyszer hivatva leszünk védfalat képezni Európának.” *(Pesti Hírlap, 1841)*
3. „Én látám, miként századokon át [a] honéltető lelkesedésnek gyűlpontja mindig a nemesség volt. És én gondolám, ezen nemesség még ma is megvan.” *(Pesti Hírlap, 1843)*
4. „Hisszük és valljuk, [...] hogy pusztán hitkülönbség miatt, pusztán azért, mivel valaki a nagy világegyetem istenét más templomban imádja, mint mi, polgári jogokból kizárni, isten törvényével, igazsággal [...] ellenkezik.” *(Pesti Hírlap, 1844)*
5. „Monarchiát akarunk, akarjuk, hogy az legyen constitutionalis [alkotmányos] monarchia [...]. Akarjuk, hogy jog uralkodjék, s uralkodjék törvény, mely a nemzet akaratának a király által szentesített dictatuma [határozata].” *(Pesti Hírlap, 1844)*
6. „A magyarnak kétszeresen fájand [értsd: fáj] [...] piacul szolgálni a drágább és rosszabb ausztriai műiparnak [értsd: iparnak]. [...] Méltán igényelünk [tehát] védelmet, oltalmat, pártfogást és előmozdítást saját műiparunknak.” *(Hetilap, 1846)*
7. „Nem fogunk mi [...] soha megfélemezni azon viszonyokról, melyek közöttünk s az ausztriai örökös tartományok között a Pragmatica Sanctio [egy 1723-ban elfogadott törvény] értelmében fennállanak.” *(Ellenzéki nyilatkozat, 1847)*

b) A liberalizmus mellett melyik volt az a másik politikai eszme, amely meghatározta a reformellenzék programját? Nevezze meg!

4 pont

8. A feladat a nemzetiszocialista Németországgal kapcsolatos.

Oldja meg a német propagandaplakátokhoz kapcsolódó feladatokat! (Elemenként 1 pont.)

A)	B)	C)
		
A plakát felirata magyarul: „Nagy-Németország; Igen!; április 10-én”.	A plakát felirata magyarul: „Egy nép, egy birodalom, egy vezér!”	A plakát felirata magyarul: „Ő a hibás a háborúért!”

a) Mely eseményhez kapcsolódott az A) és a B) betűjelű plakát is? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Anschluss 2. Lengyelország megtámadása 3. kilépés a Népszövetségből
4. általános hadkötelezettség bevezetése

b) Mely szakkifejezések kapcsolhatók közvetlenül a B), illetve a C) betűjelű plakátokhoz? Írja a betűjelek mellé a megfelelő szakkifejezést! A felsorolt szakkifejezések közül válasszon! Egy betűjel mellé egy szakkifejezést írjon! Két szakkifejezés kimarad.

Szakkifejezések: antiszemitizmus, koncepciók per, Molotov–Ribbentrop-paktum, személyi kultusz

B) C)

c) Melyik állítás nem igaz a plakátok egyikére sem? Karikázza be az egyetlen megfelelő állítás sorszámát!

1. Alkalmas volt a nemzeti öntudat megerősítésére.
2. Elszántságot, határozottságot sugallt.
3. Fegyveres harcra buzdította a németeket.

4 pont

9. A feladat a két világháború közötti magyar oktatás- és kultúrpolitikához kapcsolódik. Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A) „[A kultuszminiszter] felelősségteljes állásában egész Magyarország nevében tolmácsolhatja a bensőséges ragaszkodás és a mélyen átértzett hála érzelmeit a nemes szenvedő társnak, a nagy német nemzetnek. Szerfölött megtisztelő meghívásnak engedve, kettős szándékkal jöttem Berlinbe: egyrészt azért, hogy azokat a szellemi kötelekeket, melyek a magyart és németet mindenkor egyesítették, ha lehet, még szorosabbra fűzzem, másrészt, hogy beszámoljak arról az ernyedetlen [kitartó] munkáról, melyet Magyarországon az összeomlás után végeztünk, a hagyományokban gazdag magyar kultúra megmentésére.” (Miniszteri beszéd, 1925)

a) Karikázza be az A) betűjelű forrással kapcsolatos két helyes állítás sorszámát!

A beszéd utal...

1. a népiskolák építésének tervére.
2. a németek által az első világháború után aláírt, – a magyarokéhoz hasonlóan – szigorú feltételeket tartalmazó békére.
3. a magyar oktatási költségvetéssel kapcsolatos vitákra.
4. a szomszéd országokkal szembeni magyar kultúrfölényre.
5. Magyarország nemzetközi tudományos kapcsolatainak erősítésére.

B) „Eszményi [elméleti] nevelés és gyakorlati tanítás egészen jól megférnek egymás mellett. [...] A vallásos és hazafias érzés ápolása mellett [...] szükségesnek tartottam a korábbi tanterv fogyatékosságaival szemben a modern nyelvek behatóbb oktatását, intenzívebb földrajz-tanítást és a legújabb kor történetének bevonását a történelmi stúdiumokba [történelmi tanulmányokba].” (Miniszteri írás, 1924)

b) Milyen konkrét korabeli külpolitikai törekvéssel magyarázható a B) betűjelű forrásban aláhúzással jelölt nevelési elv?

.....

c) Melyik miniszterhez köthető mindkét forrásrészlet? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. Teleki Pál
2. Klebelsberg Kuno
3. Bethlen István

4 pont	
--------	--

10. A feladat a Szovjetunió felbomlásával kapcsolatos.

Döntse el, melyik forrás igazolja a táblázatban szereplő állításokat! Írjon X jelet a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy sorba egy X jelet írjon! (Elemenként 1 pont.)

A)

Az űrkutatási ágazat helyzete a Szovjetunió felbomlása után

B) „Kalinyingrád [Oroszországhoz tartozó balti-tengeri kikötőváros] számos, az enklávékra [egy ország területileg elkülönült, másik országba ékelődő része] jellemző konfliktus és feszültség fókuszában áll. [...] Minden nagyobb vasútvonalat és utat, csak úgy, mint a cső- és elektromos vezetékeket a szovjet időkben Litvánián keresztül vezették. [...] Ez [a helyzet] az enklávét [Kalinyingrádot] erőteljesebben sérülékennyé teszi a környező állam [Litvánia] politikájának akár csak kisebb változásai miatt is.” (Jevgenyij Vinokurov közgazdász, 2005)

Állítások	A)	B)	Mindkettő	Egyik sem
a) A Szovjetunió szétesésével korábban kialakult gazdasági kapcsolatok bomlottak fel.				
b) A birodalom megszűnésével számos nép nyerte el függetlenségét, ám az új határok esetenként nehezen kezelhető földrajzi helyzetet hoztak magukkal.				
c) Az új határok kialakulásával komoly etnikai problémák keletkeztek.				

d) Nevezze meg a szovjet pártfőtítkárt, akinek vezetése idején a Szovjetunió felbomlott!

.....

4 pont	
--------	--

11. A feladat a Kádár-korszakkal kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével!** (Elemenként 1 pont.)

A) „Az állami szervek [...] gondoskodnak az elvek gyakorlati megvalósításáról, a szervezeti feltételek biztosításáról, a rendelkezésre álló eszközök helyes felhasználásáról. De az állami szervek feladata a káros, negatív törekvések megfékezése, az ellenséges kísérletek megghiúsítása is. Ezért a romboló hatású művekkel, selejtes fércmunkákkal szemben szervezeti intézkedéseknek is helyük van.” (Az MSZMP művelődéspolitikájának irányelvei, 1958)

a) Mely tervezett intézkedést írja körül a forrás? Karikázza be az egyetlen helyes magyarázat sorszámát!

1. Az állami szervek ellenőrzik a hatalmon lévőket, a pártszervek felelősséggel tartoznak nekik.
2. Az állami szervek engedélyezik a vélemény és az információk bármilyen módon történő terjesztését, amely megfelel a törvényi követelményeknek.
3. Az állami szervek felügyelik az információk hozzáférhetőségét és terjesztését, elsősorban politikai és erkölcsi alapokon.

B) „[Sajtónk] nagy számban közöl nyugati érdekességeket, [...] megfelelő magyarázó megjegyzések nélkül ír az Egyesült Államokban vagy Franciaországban a munkások magas órabéréről, keresetéről, szabadság idejéről, háztartási gépeiről, autójáról stb. Nagyon sok olyan anyag lát napvilágot, amely a nyugati tudomány, technika, kultúra fellendülésével, előretörésével foglalkozik. Ezekkel elkápráztatja, egyben teljesen dezinformálja az olvasót: a szocialista országok jelentik az unalmat, viszont a kapitalizmus tele van vonzó érdekességekkel. A magyar közvéleményben így az a kép alakul ki, hogy – pestiesen szólva – »nagyon szépen haldoklik a kapitalizmus«. [...] A sajtó állandóan tartsa ébren közvéleményünkben azt a tudatot, hogy nemzetközi méretekben kegyetlen osztályharc dúl.” (Feljegyzés az MSZMP Agitációs és Propaganda Osztálya számára, 1968)

b) Karikázza be annak a két állításnak a sorszámát, amelyeket alátámasztja a B) betűjelű forrás!

1. A sajtóban csak a kommunista propagandával összhangban álló cikkek jelentek meg.
2. A párt törekedett a sajtó cenzúrázására.
3. A párt megtiltotta a lapoknak, hogy a nyugati tömb országairól tudósítsanak.
4. A két tömb nemcsak katonai téren versengett egymással.
5. A sajtó működését átlátható törvények szabályozzák.

c) Fogalmazza meg, mely tény felismerését szerette volna elkerülni a B) betűjelű forrás szerzője!

.....

4 pont	
--------	--

12. A feladat Magyarország jelenkori demográfiájával kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

A) „A családalapításnak olyan életesemények lettek a társadalom részéről elvárt »szigorú előfeltételei«, amelyek kitolják a gyermekvállalási életkort, összességében pedig gátjai a tervezett gyermekszám megvalósításának. [...]. A magyar fiatalok nem vágnak bele a gyermekvállalásba úgy, hogy [1.] a szülői házban laknak, hogy nem [2.] fejezik be a (felsőfokú) tanulmányaikat, hogy nem [3.] tesznek szert stabil párkapcsolatra, vagy hogy nem [4.] bizonyítanak még a munkaerőpiacon. [...] Amíg ezekből nem engednek, [...] addig a gyermekvállalás megvalósítása egyre inkább az ifjúsági korosztályon túli, 30+-os generációra tolódik át.” (Sajtcikk Bali János kulturális antropológus kutatásáról, 2022)

B) „Kelet-Ázsiától Nyugat-Európáig [5.] a világvárosokban jóval kevesebb gyermek születik, mint a megapoliszokat [óriásvárosokat] övező vidéki térségekben.” (Tóth I. János filozófus, 2022)

Azonosítsa, hogy az A) és a B) jelű forrásban sorszámokkal és aláhúzással jelölt, a gyermekvállalást érintő általános tényezők mely, a fiatalság számára problémát jelentő, a táblázatban szereplő élethelyzetből következnek! Írja a sorszámot a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy sorszámot írjon!

Élethelyzet	Sorszám
a) Sok fiatal számára jelentenek gondot a magas albérletárak.	
b) Sok fiatal számára gondot okoz, hogy Budapestre költözve nagyon távol kerül a rokonság, akikre számíthatnának a gyermeknevelés során.	
c) Sok fiatal nő tart attól, hogy szakmai tapasztalat hiányában a gyermekvállalást követően nehezen talál állást.	

d) Miért járul hozzá a születésszám csökkenéséhez az A) betűjelű forrás utolsó mondatában említett folyamat? Magyarázza meg saját szavaival!

.....

4 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,**egy**, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	A román és a gótikus stílus	rövid
	1849 után	14.	A sztálini Szovjetunió gazdaságpolitikája	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	I. Károly reformjai	hosszú
	1849 után	16.	A jelenkori magyar országgyűlés	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszám	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

13. A feladat a középkori Európa építészetével kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be ismeretei segítségével a román és a gótikus templomépítészet jellemzőit! Tárja fel a forrás segítségével a templomépítészet fejlődésének társadalmi hátterét!

„A párizsi Notre-Dame-ot 1250-ben fejezik be, de már több mint egy évszázada dolgoztak rajta. A polgárság egyre fokozódó gazdagsága, az egyre több alamizsna, a meggyőzés óhaja meggyorsítja az építkezéseket. [...] 1191-ben Chartres-ban egy új katedrális építési munkálatai kezdődnek, huszonhat évvel később készen áll az épület. Még élénkebb munka folyik Amiens-ben, Reimsben, ahol 1212-ben kezdődik meg, s a mű legnagyobb része 1233-ra elkészül. Hatalmas építkezések ezek, a legnagyobb befektetések, a legnagyobb szabású művészeti vállalkozások színterei az egész középkor folyamán. A káptalanok [egyházi testületek] most már a szakemberekre bízák az irányítást, akik a megrendeléseket követve egyik feladatot a másik után teljesítik. Egyikük, Villard de Honnecourt, hátrahagyta jegyzeteit tartalmazó vázlatkönyvét. Ebből kiderül, hogy mechanikus újításokkal kísérletezik, az emelőszerkezetek foglalkoztatják [...]. A »kövek művészei« magukévá tették a számok tudományát.” (Georges Duby francia történész, 1976)

14. A feladat a sztálini Szovjetunióhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével Sztálin gazdaságpolitikáját!

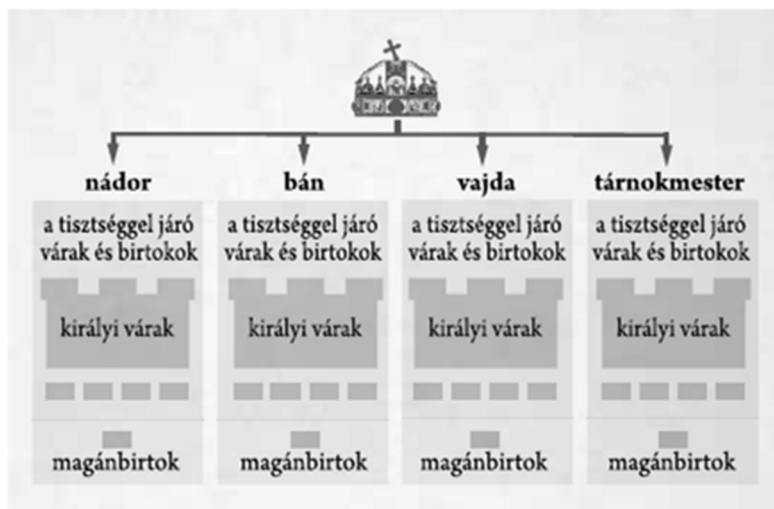
Korabeli szovjet plakát

(A feliratok jelentése magyarul:

*A következő ipari-pénzügyi terv matematikája
2+2 plusz a munkások lelkesedése = 5)*

15. A feladat a középkori magyar történelemmel kapcsolatos. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével I. Károly reformjait! Térjen ki hatalmának megszilárdítására is!

A földbirtokviszonyok I. Károly korában

„Jóllehet országunk régi [...] szokása kívánja meg, hogy mind az egyháznak, mind országunk bármely nemese földjeinek illetve birtokainak, amelyek területén arany- vagy ezüstbányát találnak, valamely méltányos csere révén a király kezéhez kell jutniuk, mégis [...] megfontolva lélekben, hogy a földek és birtokok ilyenféle elvétele miatti félelemből [...] az ország [...] kincstára a földek mélyén elrejtve marad, [...] kegyesen elrendeljük, hogy ha a főpapok, szerzetesek és világi papok vagy a nemesek bármelyikének földjein vagy birtokán arany-, illetve ezüstbányát fognak találni, amennyiben [...] nem tagadják meg a feltárásukat, akkor ugyanők örökre élvezzék [...] földjeik birtoklását [...], sőt a földjükön talált arany-, illetve ezüstbányákból származó [...] királyi jövedelmek harmadrészét is kapják meg teljességgel örökre.” (I. Károly oklevele, 1327)

„Károly, Isten kegyelméből Magyarország királya, amidőn a kiváló és nemes fejedelemmel, János úrral [Luxemburgi János], Csehországnak [...] dicső királyával, a mi kedvelt fivérünkkel tanácskozást tartottunk, [...] elrendeltük, hogy mind a mi kereskedőinknek, mind a csehországiaknak és más szomszédos országbelieknek az alább megírt országutakon és útvonalakon kell járniuk és utazniuk. [...] Mivel jól tudjuk, hogy még Béla király jelölte ki mind a brünni polgároknak, mind a nagyszombatiaknak a vámhelyeket, ezeket továbbra is törvényesnek és jogosnak tekintjük. Éppen ezért a mi kereskedőinknek, mind a csehországi és más országokból érkező kereskedőket hívjuk és biztatjuk, hogy javaikkal, áruikkal és értékeikkel békében, háborítatlanul és minden akadályoztatás nélkül vagyonuk és személyük biztonságban a vámok lefizetése után szabadon jöjjenek keresztül az említett vámhelyeken.” (Magyar–cseh kereskedelmi egyezmény, 1336)

**16. A feladat a mai magyar politikai rendszer működéséhez kapcsolódik. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei segítségével az Országgyűlésnek a mai magyar politikai rendszerben betöltött szerepét, valamint az országgyűlési választási rendszert!**

„Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

„A miniszterelnököt az Országgyűlés a köztársasági elnök javaslatára választja meg. A miniszterelnök megválasztásához az országgyűlési képviselők több mint a felének szavazata szükséges. A miniszterelnök a megválasztásával hivatalba lép.”

„[Magyarországon] a közhatalom forrása a nép. A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.”
(Részletek az Alaptörvényből)

A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszám:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, a források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

Név: osztály:.....

Név: osztály:.....

Név: osztály:.....

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. Raffaello Sanzio: Háromkirályok imádása, 1517–19. Róma, Vatikáni Múzeum
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2a/Sanzio%2C_Raffaello_-_Adorazione_dei_Magi_-_1517-1519.jpg
- Munkácsy Mihály: Golgota, 1884. Debrecen, Déri Múzeum
https://hu.m.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Munk%C3%A1csy_Golgota.JPG
- Dieric Bouts: Jézus feltámadása, 1455 körül. Norton Simon Museum, Pasadena
https://hu.wikipedia.org/wiki/Szerkeszt%C5%91:Szalak%C3%B3ta/J%C3%A9zus_alakja_a_fest%C3%A9s_zetben#/media/F%C3%A1jl:Bouts_Resurrection.jpg
- Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, 1495–98. Santa Maria delle Grazie-templom, Milánó.
https://hu.m.wikisource.org/wiki/F%C3%A1jl:The-Last-Supper-Restored-Da-Vinci_32x16.jpg
2. Történelem 9., IT-141
3. Gyűjtemény a történelem emelt szintű oktatásához, OH-TOR1112E
4. http://enciklopedia.fazekas.hu/memo/Montesquieu_b.htm
<https://doksi.net/hu/get.php?lid=4927>
https://digitori.blog.hu/9999/12/31/forrasok_10_3_2_a_felvilagosodas
5. Sinkovics Magyar trtneti szveggyjtemny msodik ktet.pdf (mandadb.hu)
Magyarhon :: Felvilagosodas1 (webnode.hu)
6. Kiáltvány. Budapest, 1986
7. Kossuth Lajos üzenetei. Összeállította: Szabad György. Budapest, Neumann Kht., 2004.
<http://mek.niif.hu/04800/04882/html/index.htm>
8. Max Eschle plakátja, 1938. <https://sheg.stanford.edu/history-lessons/nazi-propaganda>
Heinrich Knirr plakátja, 1938 / 1943.
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4e/Ein_Volk%2C_ein_Reich%2C_ein_F%C3%BChrer.jpg
Mjöllnir plakátja, 1943.
<https://www.nytimes.com/2009/02/24/arts/design/24muse.html>
9. <https://edu.ek.szte.hu/klebensberg-kuno-elete-es-munkassaga/>
10. E. Vinokurov: The Enclave-Specific Vulnerability of Kaliningrad, 2005.
<https://vinokurov.info/the-enclave-specific-vulnerability-of-kaliningrad/>
11. Világosság, 2008. 11-12. sz. (oszk.hu)
Szabaddölcsészet (elte.hu)
12. <https://vasarnap.hu/2022/01/28/demografiai-tel-toth-i-janos-migracio-demografiai-valsag/>
<https://www.vg.hu/kozelet/2022/05/demografia-miert-nem-szuletnek-meg-a-vagyott-gyermekek>
<https://vasarnap.hu/2022/01/13/demografiai-tel-toth-i-janos-gyermekvallalas-migracio/>
13. Georges Duby: A katedrálisok kora. Budapest, Corvina Kiadó, 1998. (Ford.: Albert Sándor – Fázsy Anikó)
14. <https://scottgehlbach.net/what-did-stalinist-industrialization-accomplish/>
15. Boronkai–Gianone–Kormos–Kovács–Rubovszky–Tamásiné: Budapest, Szent István Társulat, 2021.
Történelem középszint 2020. május
<http://gepeskonyv.btk.elte.hu>
16. Magyarország Alaptörvénye, 2011.

		pontszám		
		maximális	elért	
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. feladat	4		
	2. feladat	4		
	3. feladat	6		
	4. feladat	4		
	5. feladat	4		
	6. feladat	4		
	7. feladat	4		
	8. feladat	4		
	9. feladat	4		
	10. feladat	4		
	11. feladat	4		
	12. feladat	4		
	Összesen		50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. feladat	17		
	14. feladat	17		
	15. feladat	33		
	16. feladat	33		
	Összesen		50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100		

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző